

**Frankenstein,
o el Prometeu modern**

Mary Shelley

Traducció i introducció
Carme Manuel

A la llum de València

CARTA I

A la senyora Saville, Anglaterra
Sant Petersburg, 11 de desembre de 17...

T'alegrarà saber que cap desastre ha acompanyat el començament d'aquesta aventura que tu veies envoltada de tan funests averanys. Vaig arribar ací ahir i el primer deure que m'he proposat accomplir és confirmar a la meua estimada germana que estic bé i amb una confiança creixent en l'èxit del meu propòsit.

Em trobe ja en una latitud molt més al nord que Londres i, mentre camine pels carrers de Sant Petersburg, sent com la freda brisa boreal m'acaricia les galtes, em vigoritza els nervis i m'ompli de goig. Comprends aquest sentiment? Aquest oreig, que ha viatjat des de les regions cap a les quals avance, em dona un tast d'aquells gèlids climes. Encoratjat per aquest vent prometedor, els meus somnis diürns es tornen encara més ardents i vívids. Tracte debades de deixar-me convèncer que el pol és la seu del gel i la desolació, ja que continue imaginant-me'l com la regió de la beutat i el delit. Allí, Margaret, el sol es veu sempre, amb el seu ample disc vorejant l'horitzó i difonent una esplendor

perpètua. Allí –perquè amb el teu permís, germana meua, confiaré en els navegants que m’hi han precedit– han desaparegut la neu i el gel, i navegant per un mar en calma, arribarem a una terra que supera en meravelles i bellesa totes les regions fins aleshores descobertes en el món habitable. És molt possible que els seus productes i paisatges no tinguen precedent, com ocorre sens dubte amb els fenòmens dels cossos empiris d’aquestes inexplorades soledats. Què no es pot esperar d’un territori de llum eterna? Potser allí desvelaré la meravellosa força que atrau l’agulla de la brúixola i podré comprovar milers de fenòmens celestes que només necessiten aquest viatge per tal que les seues aparents excentricitats es convertisquen en fets inqüestionables. Associaré l’ardent curiositat que em corprén veient una part del món mai visitada, i xafaré una terra on mai ha deixat l’empremta l’home. Aquests són els meus al·licients, que són suficients per a superar la paüra als perills o a la mort, i per a encoratjar-me a començar aquest laboriós viatge amb l’alegria que sent una criatura quan s’embarca amb els companys de vacances en una excursió d’exploració pel riu del seu poble. Però, en el cas que totes aquestes conjectures foren falses, no es poden negar els inestimables beneficis que conferirà a tota la humanitat fins a la seua última generació, quan descobrisca un pas pròxim al pol que estalvie els molts mesos que en l’actualitat són necessaris per a arribar a aquells països, o comprove quin

és el secret de la imantació que, en cas de ser possible, només s'assoliria amb una empresa com la meua.

Aquestes reflexions han dissipat l'agitació amb què he començat aquesta carta i sent com el cor em bat amb un entusiasme que m'eleva cap a les altures, ja que no hi ha res que ajude a tranquil·litzar més el cap que un ferm propòsit, un objectiu en què l'ànima pugua depositar els seus pensaments. Aquesta expedició ha sigut el meu somni durant els anys de joventut. He llegit amb fruïció les cròniques de diversos viatges, mampresos amb el propòsit d'arribar a l'oceà Pacífic nord a través dels mars que circumden el pol. Recordaràs que la biblioteca del nostre estimat oncle Thomas es componia exclusivament de narracions històriques de tots els viatges de descobriment i exploració. La meua educació fou un poc descurada, si bé em vaig convertir en un lector apassionat. Passava dia i nit estudiant aquests volums i el fet de conèixer-los va augmentar el pesar que sentia quan, de menut, em vaig assabentar que l'última voluntat del pare abans de morir va ser prohibir a l'oncle que em deixara iniciar la vida de mariner.

Aquestes imatges es van anar difuminant quan vaig llegir per primera vegada les obres d'uns poetes que em captivaren l'ànima i l'elevaren al cel. Em vaig convertir també en poeta i durant un any vaig habitar en un paradís construït per mi mateix. Creia que també podria fer-me un lloc al temple on es veneren els noms

d'Homer i Shakespeare. Bé coneixes tu el meu fracàs i el patiment que em va causar aquell amarg desengany. Però just en aquell moment vaig heretar la fortuna del meu cosí i els pensaments es van girar cap a la direcció que havien pres temps abans.

Han passat sis anys d'ençà que vaig resoldre llançar-me a cor què vols a l'empresa que m'ocupa en l'actualitat. Fins i tot soc capaç de recordar l'hora en què em vaig decidir a bolcar-hi tots els meus esforços. En primer lloc, vaig començar a entrenar el cos per a les privacions. Vaig acompanyar els baleners en diverses expedicions al mar del Nord i, volenterós, vaig patir fred, fam, set i son. Sovint treballava més que qualsevol mariner durant el dia, i dedicava les nits a l'estudi de les matemàtiques, la medicina teòrica i aquelles branques de les ciències físiques de les quals un aventurer naval podria obtindre els majors avantatges pràctics. Dues vegades em vaig enrolar com a segon de bord en un balener groenlandés i, en totes dues ocasions, em vaig fer mereixedor d'admiració. He de confessar que vaig sentir un cert orgull quan el capità em va oferir el segon càrrec del vaixell, i em va animar, amb molta efusió i per l'enorme vàlua dels meus servicis, a quedar-m'hi.

Estimada Margaret, no creus que ha arribat l'hora que faça realitat alguna de les meues nobles aspiracions? Haguera pogut viure una vida de confort i luxe, però em vaig estimar més la glòria abans que qualsevol altre

al·licient que la riquesa em posara per davant. Tant de bo sentira alguna veu encoratjadora que em diguera que sí! L'ànim i la resolució que porte al cor són inexpugnables, però em flauegen les esperances i el meu coratge sovint se sent abatut. Estic a punt d'iniciar un viatge llarg i difícil i, com que les vicissituds del periple exigiran tota la meua fortalesa, estic obligat no només a enfervorir l'esperit dels altres, sinó, per si de cas aquest defalleix, a conservar el meu propi.

Ara és l'estació més favorable per a viatjar per Rússia. Els trineus volen ràpids per la neu. Els desplaçaments són agradables i crec que molt més còmodes dels que es realitzen en els carruatges anglesos. El fred no és excessiu si vas enfardellat amb pells, una vestimenta que ja he fet meua, perquè hi ha una gran diferència entre caminar pel pont d'un vaixell i quedar-se assegut immòbil durant hores quan la manca d'exercici pot fer que la sang se't congele en les venes. La veritat és que no està dins de les meues ambicions perdre la vida en la ruta entre Sant Petersburg i Arkhànguelsk.

Marxaré d'aquesta última ciutat en dues o tres setmanes. Tinc la intenció d'arrendar-hi una embarcació, cosa que es pot fer fàcilment pagant l'assegurança al propietari, i contractar els mariners que estime necessaris entre els baleners. No voldria fer-me a la mar fins al mes de juny, però, estimada germana, si em preguntes pel retorn, no sé encara com contestar-te. Si aconseguisc el que vull, passaran molts, molts mesos, potser

anys, abans que tu i jo ens tornem a veure. Si fracasse, em tornareu a veure molt prompte, o potser mai.

Adeu, estimada meua, generosa Margaret, i que el cel t'atorgue tota classe de benediccions i em protegisca perquè pugui una vegada i una altra testimoniar-te la meua gratitud per tot el teu amor i bondat.

El teu germà que t'estima,

R. Walton

CARTA II

A la senyora Saville, Anglaterra
Arkhànguelsk, 28 de març de 17...

Malgrat la lentitud amb què transcorre el temps ací, envoltat de gels i neus, he fet un segon pas cap al meu objectiu. He noliejat una embarcació iestic ocupat a reclutar la tripulació. Els mariners que ja he contractat figuren ser hòmens de confiança i és indubtable que estan dotats d'una ferma intrepidesa.

Tanmateix, patisc una carència que m'ha sigut impossible de satisfer i ara la sent amb especial intensitat com un gran mal. No tinc cap amic, Margaret. Quan aplegue l'hora i m'entusiasme amb la il·lusió de l'èxit, no tindrè ningú amb qui compartir la meua alegria; si m'embarga la decepció, no hi haurà ningú que s'esforce a espolsar-me la tristesa de l'ànima. És veritat que confie les meues enrònies al paper, però aquest és un mitjà ben pobre per a comunicar els sentiments. Desitge la companyia d'un altre que puga comprendre'm, que amb els ulls siga capaç de respondre'm. Pensaràs que pare fantasiós, estimada germana, però el cas és que sent amb infinita amargor la falta d'un amic. No tinc ningú

a prop que siga amable i, al mateix temps, valent, amb una ment cultivada i també oberta, amb gustos com els meus, que aprobe o censure els meus plans. Tant de bo existira un amic que corregira les errades del teu infeliç germà! Soc massa impulsiu a l'hora d'actuar i massa impacient davant dels obstacles. Però encara em resulta més pernicios el fet d'haver-me educat a mi mateix, perquè durant els meus primers catorze anys vaig anar sense esme i assilvestrat per la vida, i l'única cosa que vaig llegir va ser els volums de viatges del nostre oncle Thomas. En aquells temps em vaig familiaritzar amb els poetes preclars del nostre país, però només quan ja no podia traure més suc d'aquells ensenyaments fou quan em vaig adonar de la necessitat d'aprendre més llengües fora de la meua pròpia. Ara tinc vint-i-huit anys i em sent més analfabet que qualsevol escolar que en tinga quinze. És indubtable que he pensat més i que les meues quimeres són més ambicioses i excelses, però els manca allò que els pintors anomenen *perspectiva*. Per això, m'urgeix la companyia d'un amic amb l'enteniment suficient per a no menystindre'm per fantasiós, però també amb l'afecte suficient per a fer-se càrrec del meu orde mental.

Bé, es tracta de queixes inútils, perquè no trobaré cap amic en l'ample oceà ni tampoc ací a Arkhànguelsk, entre mercaders i gent de mar. Així i tot, dins d'aquests castigats pits encara bateguen algunes inclinacions, alienes a l'escòria de la naturalesa humana. El meu

lloctinent, per exemple, és un home d'admirable braó i espenta, atribolat pel desig de glòria. És anglés i, tot i que enfarfegat de prejudicis propis dels de la seua terra i professió, i sense polir per cap educació, conserva algunes de les facultats més nobles del gènere humà. El vaig conèixer a bord d'un balener i, quan em vaig assabentar que estava sense treball en aquesta ciutat, el vaig contractar de seguida perquè m'ajudara en la meua empresa.

El contramestre és una persona d'excel·lent disposició i es fa notar al vaixell per la seua gentilesa i flexibilitat a l'hora d'impartir disciplina. És, de fet, d'un natural de tan bons sentiments que es nega a caçar —una diversió i quasi l'única distracció ací—, perquè no suporta veure vessar sang. És, a més a més, extraordinàriament munífic. Fa uns anys es va enamorar d'una jove russa, de fortuna moderada, i com que ell havia acumulat una quantitat apreciable de capital arran dels guanys del botí de guerra, el pare de la dama va donar el seu consentiment al matrimoni. Abans de la cerimònia l'home va tindre ocasió de veure la seua promesa, la qual, banyada en llàgrimes, se li va llançar als peus i li va suplicar que la perdonara alhora que li confessava que estimava un altre, però que, com que era pobre, el pare no acceptaria mai que es casara amb aquell pelacanyes. El meu compassiu amic va tranquil·litzar la suplicant i, tan bon punt va ser informat del nom de l'amant, de seguida va abandonar el seu propòsit de

casament amb ella. Havia comprat ja una granja amb els seus diners, en la qual tenia pensat passar la resta dels seus dies, però li la va cedir al rival, juntament amb la resta dels diners perquè comprara bestiar, i llavors ell mateix va demanar al pare de la jove que donara el seu consentiment al matrimoni amb aquell altre home. El vell s'hi va negar en redó, perquè se sentia compromés amb el meu amic, qui, quan es va trobar amb el contumaç rebuig del pare, va marxar del país i no hi va tornar fins que es va assabentar que la seua antiga promesa s'havia casat segons el seu desig. «Quin individu tan noble!», diràs tu, i així és. El cas és que ha passat tota la vida embarcat i a penes coneix altra cosa que no siga les maromes i els obencs.

Però no cregues que, perquè em queixe un poc o perquè imagine que les meues penes tenen una consolació que possiblement no arribe a veure mai, dubte de les meues resolucions. La meua determinació és tan inexorable com el destí, i el meu viatge s'ha vist només ajornat fins que l'oratge ens permeta fer-nos a la mar. L'hivern ha sigut hòrridament cru, però la primavera promet calma i, fins i tot, pareix que enguany s'avançarà, per la qual cosa és probable que m'embarque abans del que esperava. No actuaré amb precipitació. Prou bé em coneixes per a confiar en la meua prudència i moderació quan la seguretat dels altres es troba en les meues mans.

Em resulta impossible descriure't les sensacions que em mortificaven davant la immediatesa de la meua

aventura, i transmetre't la sensació de tremolor, mig delitosa, mig paorosa, amb la qual em prepare a partir. Marxe cap a territoris inexplorats, cap a «la terra de la boira i la neu»,¹ però no occiré cap albatros i, per tant, no has de patir per la meua sort.

Ens reveurem després d'haver solcat mars immensos i haver tornat pel cap més meridional d'Àfrica o Amèrica? No aspire a tindre tanta fortuna, tot i que no m'atrevisc a mirar el revers de la medalla.

No deixes d'escriure'm sempre que et siga possible. Sé que les teues cartes m'arribaran –tot i que les possibilitats en són dubtoses– quan em facen més falta per a l'ànim. T'estime amb tendresa. Recorda'm amb afecte, si mai més no tornes a saber res de mi.

El teu germà que t'estima,

Robert Walton

---

1. Vers 403 de *The Rime of the Ancient Mariner* ('Poema del vell mariner', 1798) de Samuel Taylor Coleridge (1772-1834), balada en què un mariner mata un albatros i provoca que caiga una maledicció sobre ell i la tripulació del seu vaixell.